

شرح

عقرب ها نوعی از عنکبوتیان و دارای گونه‌های متعددی هستند که تنها تعدادی محدود برای انسان خطرناک هستند. عقربها بیشتر در آب هوای گرم و شبها فعال هستند. سم‌یکنوع عقرب کوچک و زرد رنگ با یک توپر کول کوچک روی پشت، و به طول ۲/۵ تا ۷/۵ سانتی‌متر، که به آن عقرب جرار نیز گفته می‌شود خطرناک ترین نوع سم‌می باشد. خطرناک ترین عقرب در ایران عقربی است به نام گاردیم که محل زیست آن خوزستان است.

علائم و نشانه‌های عقرب گزیدگی

علائم زیر به نوع عقرب، زمان نیش زدن و محل نیش بستگی دارند. البته در اکثر موارد این علائم در عرض ۴۸ ساعت فروکش می‌کنند.

- اضطراب، نگرانی و سرگیجه
- همولیز گلبولهای قرمز خون و در نتیجه تغییر رنگ و کاهش ادرار
- احساس درد بسیار شدید در محل نیش در ابتدا و سپس تورم یا قرمزی محل نیش
- احساس خارش در دهان، گلو یا بینی
- زیاد شدن بزاق، بی‌حسی و کند شدن تکلم

• اختلال در حرکت دستها و پاها و حس لامسه و انقباض ماهیچه‌های آرواره که امکان تجویز دارو یا مواد خوراکی از راه دهان را غیر ممکن می‌سازند.

• اختلال در حس بینایی و واکنش بیمار به نور شدید

• افزایش حرارت بدن تا ۴۰/۵ درجه سانتی‌گراد

• تهوع و استفراغ شدید

* عوارض احتمالی

• تشنج و اغما و حتی مرگ

• نارسایی کلیه

• خونریزی ریه‌ها و معده و روده

• ادم ریه

* تشخیص عقرب گزیدگی

• معاینه توسط پزشک و مشاهده محل نیش عقرب

• آزمایش ادرار و وجود خون در ادرار

* درمان عقرب گزیدگی

• تمام افراد عقرب گزیده حتی خفیف‌ترین انواع آن باید حداقل ۲۴ ساعت در بیمارستان تحت نظر باشند.

• زهر اکثر عقربهای سمی باعث نابودی گلبولهای قرمز خون می‌شود و در محل گزش نیز تغییر رنگ موضعی و تورم دردناک ایجاد می‌کند، در موارد شک به گونه‌های خطرناک از طریق توصیف بیمار از ظاهر عقرب و یا بدام افتادن عقرب توسط افراد دیگر و شناسائی گونه آن، محل

گزیدگی توسط پزشک معاینه شده و با تزریق سرم ضد عقرب درمان می‌شود.

• کودکان و افراد سالمند نیز نسبت به سم عقرب آسیب پذیرتر بوده و نیازمند توجه بیشتری می‌باشند بهتر است این بیماران در بیمارستان تحت مراقبت درمانی قرار گیرند.

• در اکثر موارد درمان عقرب گزیدگی مشتمل بر اقداماتی است که باعث تخفیف درد می‌شوند.

* اقدامات پیشگیرانه برای کنترل عقرب گزیدگی

• از آفت کشها و حشره کشها جهت نابود کردن جاندارانی که غذای عقرب محسوب می‌شوند استفاده کنید تا بصورت غیر مستقیم باعث کاهش تعداد عقربها در محل زندگی شوید.

• از نگهداری هیزم، الوار، سنگ و هر گونه زباله در مجاورت محل زندگی خودداری کنید.

• در هنگام تمیز کردن مکانهای نگهداری هیزم و زباله و ... کار در باغ و مزارع و جابجایی مصالح از دستکش و وسائل حفاظتی دیگر استفاده کنید.

• درز درها و پنجره ها و هرگونه شکاف در ساختمان را با اقداماتی مانند: نصب توری بر روی پنجره ها و یا گرفتن فاصله بین درها و کف زمین مسدود کنید تا از ورود عقرب به داخل خانه جلوگیری کنید.

* در چشم ابطی به‌پزشک مراجعه نمایید؟

- انتقال سریع بیمار به اولین مرکز درمانی در زمان عقرب گزیدگی و به محض شروع علائم خصوصاً در گونه‌های سمی و خطرناک. تاخیر در انتقال بیمار می‌تواند منجر به بروز علائم مختلف مسمومیت، از بین رفتن بافت‌های بدن در محل گزش یا حتی در موارد شدید منجر به مرگ فرد گردد.
- در صورت مشاهده علائم غیر قابل توجه پس از درمان

تهیه کننده: واحد آموزش و پیگیری بیمار

منابع: درسنامه داخلی جراحی برونر سوئارت ۲۰۲۲

پایگاه اطلاعاتی: [www. Nhs](http://www.Nhs)

تاریخ آخرین ویرایش: پاییز ۱۴۰۲

شماره تلفن جهت پاسخگویی به سوالات:

۰۴۴-۳۱۹۹۶۳۶۲

- در انتخاب محل برای اردوگاههای نظامی، تفریحی و دانش‌آموزی از نظر وجود عقرب دقت کنید.
- هنگام بازگشت از مراکز تفریحی مانند دشت، کوه، پارک ... به منزل وسایل را باز بینی کنید.
- در هنگام خرید مواد غذایی مانند سبزی، صیفی جات و ... را از نظر وجود عقرب بررسی کنید.
- محل‌های مشکوک و یا مخروبه را جهت از بین بردن عقرب‌ها به مواد نفتی آغشته کنید.
- در مناطق گرمسیری و به هنگام تاریکی هوا نکات ایمنی مانند پوشیدن جوراب، شلوار و کفش مناسب، تکان دادن کفش و لباس قبل از پوشیدن و ... را رعایت کنید. هرگز پابرهنه روی زمین راه نروید و لباسهای پوشیده و آستین بلند بپوشید.
- هنگامی که به شهرهای کویری و جنوبی به ویژه خوزستان سفر می‌کنید، از افراد بومی منطقه بخواهید تا برای دوری از پیشگیری از گزیدگی عقربها به شما کمک کنند.
- کودکان به دلیل سیستم ایمنی ضعیف‌تر در مقایسه با بزرگسالان زودتر به سم عقرب واکنش نشان می‌دهند، بنابراین کودکان خود را هنگام بازی در سفر کنترل کنید و یا از بازی بچه‌ها در مکان‌های مخروبه جلوگیری کنید.
- در آب و هوای خشک از کیسه و گونی‌های کرباسی خیس در اطراف خانه جهت بدام افتادن عقربها استفاده کنید.
- از مواد شیمیایی عقرب کش مستقیماً جهت نابود کردن عقربها استفاده کنید.
- از نفوذ رطوبت در خانه به خصوص در دیوارها جلوگیری کنید.
- در صورت امکان قبل از ساختمان سازی سطوح زمین به مواد نفتی آغشته کنید.
- در محیط‌های باز خصوصاً در فصل گرم از تخت‌خواب برای خوابیدن استفاده کنید. بهتر است پایه‌های تخت در ظروف محتوی آب یا نفت قرار گیرد و فاصله حداقل ۳۰ سانتی‌متری بین تخت‌خواب و دیوار رعایت شود.
- از نگهداشتن البسه، حوله و غیره در کف اتاق‌ها خودداری کنید.
- لباس‌ها و یا کفش‌ها قبل از پوشیدن از نظر وجود عقرب احتمالی بررسی کنید.
- رختخواب، زیر فرش‌ها، کناره‌های اتاق و ... قبل از خواب خصوصاً در مناطق عقرب خیز بررسی کنید.
- از مصالح ساختمانی مناسب در روستاها استفاده کنید و در جهت بهسازی منازل و محیط روستا اقدامات لازم را انجام دهید.